

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **B.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. F. N., advokátom v B., proti žalovaným **1/ S.**, so sídlom v B., **2/ S.**, so sídlom v B., zastúpeným spoločnosťou K., so sídlom v B., **o zaplatenie 2 440 000 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C 105/2011, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. januára 2012 sp. zn. 13 Co 366/2011, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. januára 2012 sp. zn. 13 Co 366/2011 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. júna 2012 sp. zn. 13 Co 366/2011, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. marca 2012 sp. zn. 15 Co 42/2012 a uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica z 24. októbra 2011, č.k. 7 C 105/2011-1009 a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 24. októbra 2011, č.k. 7 C 105/2011-1009 podanie žalobkyne odmietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa vo svojom podaní nevymedzila skutkové okolnosti tak, aby bolo jasné, akého nároku sa domáha a z akých skutočností svoje právo odvodzuje, a to aj napriek výzve súdu na špecifikáciu rozsahu obmedzenia hospodárenia na pozemkoch, kde sa nachádzajú ochranné pásma vodárenských zdrojov. K návrhu priložila množstvo listín, ktoré by mali preukazovať vzťah (nájomný alebo vlastnícky) žalobkyne k pozemkom, ďalej predložila rôzne výmery, potvrdenia, náklady a výnosy, rozhodnutia správnych orgánov a mapy. Tieto listiny však majú preukazovať len ňou tvrdené skutočnosti, teda nepreukazujú rozhodujúce skutkové vymedzenie predmetu

konania (takému, aby nielen súd vedel, čo je predmetom konania). Súd prvého stupňa poznamenal, že v predmetnej veci ide o návrhové konanie, a preto žalobkyňa musí skutkovo vymedziť jeho predmet žalovaným. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že náležitou návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 O.s.p. je povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť, ktorú účastníkom ukladá aj ustanovenie § 101 ods. 1 O.s.p. Nedodržanie povinností síce nie je sankcionované, môže sa však nepriamo prejavovať v rozhodnutí vo veci a predstavuje procesnú ujmu účastníka, ktorý si svoju povinnosť nesplnil. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa má predovšetkým povinnosť tvrdenia, ktoré by mala podporiť aj priložením dôkazov. Dôkazy musia mať súvis s tvrdenými skutočnosťami a účastník nemôže v návrhu nekonkrétne odkázať na dôkaz, v ktorom by sa mala nachádzať tvrdená skutočnosť, navyše s uvedením, že ich dáva príkladmo. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa vady podania neodstránila, a teda ani po výzve súdu podanie nespĺňa náležitosti riadneho návrhu, súd prvého stupňa jej podanie odmietol. Okresný súd ďalej poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa sa zamerala na právnu kvalifikáciu, pričom táto nie je pre súd záväzná a pokiaľ ide o skutkový stav, od ktorého žalobkyňa odvodzuje svoj nárok, tento nie je vymedzený. Súd prvého stupňa poukázal aj na skutočnosť, že Okresný súd Banská Bystrica obdobne rozhodol v konaniach 8 C 180/2009 (v spojení s uznesením Krajského súdu Banská Bystrica 12 Co 161/2010) a 9 C 189/2009 (v spojení s uznesením Krajského súdu Banská Bystrica 16 Co 295/2010). O trovách konania okresný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov konania nepriznal, pretože im žiadne trovy nevznikli.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 23. januára 2012 sp. zn. 13 Co 366/2011 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ak petit žaloby (žalobná žiadosť) neobsahuje žiadny údaj, ktorý by konkretizoval a individualizoval pozemky, ktorých sa má tvrdený nárok na náhradu majetkovej ujmy týkať (ako v súdnej veci), správne musí súd vyzvať žalobkyňu na doplnenie žaloby pre jej neúplnosť (§ 43 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyňa musí vymedziť tieto pozemky tak, aby bolo spoľahlivo zrejmé, o ktorých tvrdí, že ich užívanie bolo obmedzené. Spravidla sa nemôže odvolávať na „pripojené listiny“, ale musí priamo v petite žaloby uviesť, o ktoré pozemky ide. Je totiž len na nej (nie na súde) v akom rozsahu sa domáha tvrdeného práva, pričom súd nesmie prekročiť tento rozsah - ísť ultra petit (§ 153 ods. 2 O.s.p.). Neuvedenie pozemkov v petite žaloby bráni procesnému súdu, aby mohol v konaní pokračovať. Ďalej odvolací súd poznamenal, že súd prvého stupňa uznesením vyzval žalobkyňu na doplnenie žaloby, okrem iného, aby „identifikovala“

pozemky jednotlivých spoločností, v akom rozsahu došlo k obmedzeniu užívania. Žalobkyňa tejto výzve súdu nevyhovela. Dôvodne potom okresný súd jej podanie odmietol.

Voči uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Svoje dovolanie odôvodnila tým, že sa jej postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, pričom poukázala na ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v nadväznosti na ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. V dovolaní tvrdila, že uznesenie krajského súdu je nepreskúmateľné, stroho a formalisticky odôvodnené a navyše aj nečakané. Dovolaiteľka ďalej poukázala na skutočnosť, že odvolací súd nečakane založil svoje uznesenie na inom právnom závere než súd prvého stupňa. Dovolaiteľka navrhla, by dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

K dovolaniu žalobkyne sa písomne vyjadrila žalovaná 2/, ktorá považovala napadnuté uznesenie odvolacieho súdu za vecne správne a navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p.). V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho

rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovolanie žalobkyne smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky niektorého z vyššie uvedených uznesení. Prípustnosť dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala, tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

V danej veci si žalobkyňa žalobou z 26. mája 2011 na Okresnom súde Banská Bystrica uplatnila u žalovaných nárok na náhradu majetkovej ujmy vzniknutej za obdobie od 1. mája 2004 do 12. mája 2010. Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 5. augusta 2011, č.k. 7 C 105/2011-558 vyzval žalobkyňu, aby v lehote 21 dní konkretizovala skutkové okolnosti nároku, konkretizovala výšku majetkovej ujmy pre jednotlivé pozemky spolu so spôsobom, ktorým k jej výpočtu dospela, doplnila petit, doplnila ďalšie dôkazy, ktoré by mohli podporiť jej nárok. Na výzvu súdu žalobkyňa reagovala doplnením žaloby z 9. septembra 2011. Poukázala na veľké množstvo listinných dôkazov, ktoré podľa jej tvrdení preukazujú aktívnu legitimáciu žalobkyne. Ďalej vyčíslila odhadovanú majetkovú ujmu na sumu 2 440 000 €, na čo reflektovala aj doplnením petitu. Ohľadne spôsobu vyčíslenia tejto žalovanej sumy uviedla, že jej presná výška je v konaní sporná a z toho dôvodu už v samotnej žalobe navrhovala vykonať súdom ustanovené znalecké dokazovanie, ktoré ju nesporne určí, a to aj s poukazom na značnú finančnú náročnosť znaleckého dokazovania v prejednávanej veci. Ohľadom špecifikácie pozemkov, na ktorých pôvodní majitelia pohľadávok hospodárili a ktoré sa nachádzajú v pásme ochrany vodných zdrojov uviedla, že všetky nájomné zmluvy spolu s ich dodatkami a prílohami sú k dispozícii u pôvodných majiteľov pohľadávok a pokiaľ súd ustanoví znalca na určenie presnej výšky majetkovej ujmy na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, budú mu k dispozícii. Navyše, pokiaľ by tieto aj boli súdu predložené, tieto nepreukazujú veľkosť obhospodarovanej plochy v ochrannom pásme.

Podľa § 43 ods. 1 O.s.p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Podľa § 43 ods. 2 veta prvá O.s.p. ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

Výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu.

Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu (II. ÚS 154/08). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam na ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Sám Občiansky súdny poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje odmietnuť podanie podľa § 43 ods. 2 O.s.p. len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní treba chápať ako možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok.

Podľa dovolacieho súdu z návrhu na začatie konania a z jeho doplnení nepochybne (okrem ostatných náležitostí uvedených v § 79 ods. 1 O.s.p.) vyplýva:

- a) čoho sa žalobkyňa domáha – zaplata sumy 2 440 000 € od žalovaných 1/ a 2/ titulom náhrady majetkovej ujmy, ktorá vznikla obmedzením hospodárenia na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, za presne špecifikované obdobie,
- b) označenie dôkazov, ktorých sa žalobkyňa dovoláva – vzorové nájomné zmluvy, čestné vyhlásenia družstiev, identifikácia pozemkov družstvom 1 a 2, potvrdenia obvodných úradov, odborné posudky atď.,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností – obmedzenie hospodárenia na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov na základe rozhodnutí – Okresného národného výboru V. z 15. októbra 2008, Obvodného úradu životného prostredia B. z 8. marca 1996.

Navyše žalobkyňou navrhovaným znaleckým dokazovaním by podľa názoru dovolacieho súdu mohla byť určená presná výška vzniknutej majetkovej ujmy, ale aj presne určené dotknuté pozemky, ktorých sa náhrada majetkovej ujmy týka (na využitie znaleckého posudku pri určovaní výšky majetkovej ujmy pritom pamätá aj „vodný zákon“, konkrétne § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z.z.).

Za tejto vyššie uvedenej situácie, keď odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo podanie žalobkyne odmietnuté z dôvodu, že žaloba nemala potrebné náležitosti (§ 43 ods. 2 O.s.p.), je zrejmé, že žalobkyni bola znemožnená realizácia jej

procesného práva na to, aby súd konal ďalej o jej žalobe, a že teda v predmetnom konaní došlo k procesnej vade podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť totiž považované za správne.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a aj súdu prvého stupňa v celom rozsahu (pretože rozhodnutie o návrhoch žalobkyne v zmysle § 138 O.s.p. a § 30 O.s.p. vychádzalo z výroku o odmietnutí podania) a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová